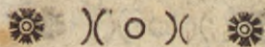

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

och Jungfru Clara Schus. Begräfne Styremannen
Nurivillius, Järndragaren Anders Larsson, Befäl-
ren Hallenlöfs Enka Margareta Ols = Dotter, Enka
Gunnur Svens = Dotter, och 2 Barn.

Uti Kronhus = Församlingen, Föddt 1 Barn.
Döde Herr Capitain Niclas Diedrich Distlerou,
Dragon, 2:ne Soldater, och 1 Barn.

Korta Stads = Nyheter.

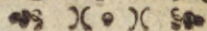
Götheborgska Wexel = Coursen.

	Onsdagen.	Lördagen.	
London	- - - - -	- - - - -	Dal. Rmb
Amsterdam	51 - - - - -	- - - - -	M.f. Rmb
Hamburg	48 - - - - -	- - - - -	M.f. Rmb

Helsingör. Svenske Skeppare som sig
gissvit, äro: Den 4 April Peter Hansson Ebbe från
landscrona med Toback, Den 5 dito, Hans Lindbäck
ifrån dito med Barlast, ämnade til Götheborg.

Til dato har man ej wissare esterrättelse om
Preussiska Capare, än den inkommande Skeppare lemnat.
P. Christoffer Loffer, som berättades wara
gen, är endteligen, efter Bref med sista Post,
Norrige lyckeligen ankommen.

Cum sibi permissum Romanus miles Jesum,
Figendumque adeo cerneret esse cruci:
Mente Lycaonia captus, Discrimine aperto
Experiar, dixit, num Deus, an sit Homo?
Non discrimen habes, stultissime miles, apertum
Si Deus est, surget, quem jugulabis, Homo.

N:o 17.

Götheborgska Magasinet.

den 23 April 1759.

Strömstads Historia. (a)

Strömstad är belägen imellan Saltjön och Jussön
Strömswätet, på bägge sidor om den Strömmen, som
utur förenämde Jussö faller i Hafwet; $\frac{1}{2}$ mil ifrån
landswägen, som går ifrån Uddewalla, landet igenom
är Norrige; $2\frac{1}{4}$ mil söder ifrån Swinsund; $3\frac{1}{4}$ eller,
genaste Wintervägen, $2\frac{1}{4}$ mil i sudväst ifrån Fre-
drichshald.

Des Geographiska belägenhet är under 58 gr.
 $55\frac{1}{2}$ minuters polhögd, efter de Astronomiska anmärk-
ningar, som på publici kostnad, under Kongl. Ammi-
ralitets Collegii styrfel, gjordes här och genom Skär-
gården, af Herr Observatorn Schenmarck, år 1758.

I början har här waret en Fiskestrand, efter hand
upbyggd. År 1666 blef den utsedd til stad: år 1667 har
Regeringen kallat den, efter des öppna bref, en Köping
eller lastage = plats; där de Handlande ifrån Götheborg,
Marstrand och Uddewalla måtte få hålla deras bodar
och Handels = Betjenter; och desutan hwar en, som
lust hade, sig nedsätta. Til des upkomst, unnades
Staden frihet för Lille = Tullen, så länge Konungen wor-
de ommyndig.

Des

(a) Denna wakra Beskrifning har Almånheten at tacka Kyrko-
Herden i Strömstad för, Herr Magnus Loren, en wärdig Bror af
den bekante Skeps = Predikanten, sal. Olof Loren.

Deß föruntte privilegier och Stapelfrihet äro för år 1683 utfärdade, men hufvudkrifterna, til sthsta delen, förkomna under ofridsbulren. År 1676 blef staden af fienden afbränd. År 1672 har Kongl. Maj: underlagt denna Staden Hemmanet Österröd, på hwar grund Strömstad war bygd. Ågorna nyttas til Matbete; men kunna ej med fördel användas til Plantager, emedan selswa Ångmarken ligger aflägs från Staden, på andra sidan om en widlyftig bergs-tract. Abbyggnaden på Norrasidan om Strömmen kallad Nordsidan, och ligger på Hemmanet Bøjars grund. Det begärtes på Riksdagen 1683, at denne tracten måtte, emot wederlag, från ågaren utbytast, och Staden underläggas: saken affärdades til Kongl. Cammar-Collegium: ansöknigen förnyades utan werkan följande de Riksdagar. Men Konung Carl XII har genom nådigt utslag, gifwet i Norby den 30 Julii 1716, underlagt Staden hela Hemmanet Bøjars med Nordsidan, som blef derwid til 1720; men efter det utläsning de wederlaget ej blifwet verkställt, är förbemälte Hemman med Nordsidan, genom Kongl. Resolution af den 8 Sept. 1720, åter tillagt deß förre ågare. Efter den tiden är samma sak påyrkad förgåfwes, tils nästledne Riksdag; då Ågendomen af Kronan köptes för 10000 Dal. S:mt, och lades under Staden, som således har ett tåmmeligen widsträckt territorium. I ecclesiastiska mål tyder dock Bøjars med Nordsidan under Skee församling.

Stadens publiqa Hus äro

1 Kyrkan: til hwars upbyggelse frihet gafs 1672; hon blef likwål ej för upförd, än 1674 då hon på 28 dagars tid upfattes af de Furu-trån, som wuxet på och omkring

kring Tomten; hon är öfwerhog stor, och bygd i kors; blef icke afbränd med Staden 1676, som Ödman Kristwoer; men i sanning illa medfaren år 1717, då Danske Amiralen Torbensschöld dundrade från Sjön, bombarderade Staden, och sonderborade deß privata hus så wål som Kyrkan, särdeles på deß wästra flygel; hwilken måste fördenful med stora järnband häftas wid långwäggarna. Hon ser deßutom, af brist på Paneling och sira-ter inuti, mågta fattig ut, och än uflare wid infallande regn och urwäder, då näpligen någon kan flyas där barte, än på öpna fältet; man hoppas dock, at innom få år, se en Stenkyrka i deß ställe, sedan en alman landshjelp i deßa åren kommer til sådant behof at insamlas.

Deß tilhörande Kläcketorn, hwaruti ock finnes Stadens Slagur, paraderar tåmmeligen på långt håll, för deß belågenhet midt uti Staden, och på en bergsrygg; ehuru det annars är så litet som swagt: äfwen som des Spira och förgylta Knapp, hwilka, som Ödman Kristwoer, lysa långt uti hafwet, äro af ringa betydelse.

2 Scholan; hwars Historia är denna: år 1683 gjordes ansöknig, at här måtte uprättas en Trivial-Schola; men som den, för ortens ringhet, syntes onödig och förkostsam, öfwerlemnades saken at Superintendenten i Carlstad, til hwilket Stift det då hörde, med förslag at i stället uprätta en Paedagogi: hwartil upbyggdes sedermera en Scholestuga på Norra sidan om Kyrkan; men, til deß bättra utrymme för Magasinerna, måste den på Kongl. befallning 1718 flyttas: och Skulle, på Kronans befostrad, åter upbyggas; men Konungens dödsfall, och Rikets utblottade tilstånd, gjorde denna sodran til intet. Hwarföre näst man några år

är gjort så trägna, som fåfänga, ansökningar om byggningshjälp af publika medel, gjorde Stadens Jämbarnare, samt Prester, och Ståndspersoner på landet förwilliga sammanskott, hvaraf år 1723 Scholehuset upbyggdes på södra sidan om Kyrkan, til den beqvämhet, det nu har: nämligen et stort rum i nedre rumningen, och i den öfra 2 smärre, 1 til Docens och 1 til Disciplarna, hwilkas högsta tal plågar wara 12.

3. Sjötuls-Cammaren, et tåmmeligen anseeligt hus med ätskilliga rum, upbyggdes af en man, som flyttat hit från Norrige, men, wid infallande krig, draget sig tillbaka, och inlöstes af Staden för den lilla Tull och Accis, som blifwet samlad under sista frihets ären, så wäl som följande:

4. Et Packhus och Tullbrygga, försalna inom fort.

5. Twänne Tullhus wid bägge portarna; hwaraf det ena kommer snart at säljas, och posten flyttas på norra sidan, som nyligen blifwet Stadsgrund; där Tullhus i förlibet år, för 600 Dal. Smt, blifwet i stället upbyggt.

6. Et Qwarnhus för hemqwarnar. Rådhus och Prestegård har Staden ännu ej hunnet at upbygga.

De privata husen i gamla Staden äro, med de små enkla hyttor inberäknade, 64: och på norra sidan, 28 til största delen gamla, och af ringa anseende: bestående af en liten stuga och kök, eller högst en kammar jämte. Några hus hafwa flera rum och 2 wåningar; men icke et finner man, som har särdeles smak af Architecture. Likwäl gör Staden ifrån sjön något utseende,

seende, efter några hus äro öfwerstrufna, och mest alla hafwa tegeltak, samt äro högtbelägna.

Gatorna, som äro på södra sidan 2 i längden, samt 3 til 4 stumpar, som sola kallas twärgator, och en i längden på norrsidan, äro här och där stensatta, ojämnt breda, krokuga efter Stadens belägenhet, som omkring et stort torg, och åt sudost-sidan, eller den bland Stadens afdelningar så kallade bugten, har någorlunda jämn plats, men i öfrigt sina tomter på 2 bergsåsar, som med en långslutt afhållning emot hwarandra utgöra bägge stranderna af strömmen. Hwilket är tåmmeligen träffat i de Chartor, som blifwet uprättade öfwer Staden, helst under den med Norrige påstående, och här residerande Gränse-Commissionen, 1749 och följande ären; men Ponjes ej så noga i Gref Daglbergs stora Wert.

Grunden är skarp och torr, bestående af Kullersten och grof sand, utom öppna berget. Hwarföre ock folk ej kommer fort med trågårdar; särdeles som det starka waderdraget från sjön gör största delen af den möda och kostnad fåfäng, som en och annan gjort med stenbrytning och jords samt gödsels påförse. Så hafwa likwäl de meste sina små fåltäppor inne wid husen, som dock ej en gång förflå til husbehof.

De många berg, som omgifwa Staden, äro, så wäl som på hela denna norra trakten af Bohuslän, merendels långfulriga stråkingar imellan söder och norr, eller sudwest och nordost, utan stugor, och bestå til största delen af den magra röda fåltspaten, med någon inblandad quartz och flimmer, helst den swarta. Här och där synas förtlar och ädros af quartz; men anledning til kalkbrott har man ännu icke öfverkommet.

Under den mykna obeqwämlichkeit och fattigdom, som twingar folket, har man dock den förmånen, at orten är sund at leswa på, därtill godt watten, torr grund, fri och öpen belägenhet låra bidraga. Swarsföre man och här sällan märker lungfot och andra sådana sjukdomar, som sagas södas eller näras af elast watten, skadeliga dunster, samt en inkränkt och qwasd belägenhet. Däremot är folket, af illa bygda hus och det genomträngande draget från sjön, utsatt för flusar och feberkylningar. Hvilket och til en del må vara orsaken därtill, at de meste, som dö i de starka åren, få sin bane af håll och styng och hetfig feber; hvilka sjukdomar dock torde stona åtskilliga, om en god läkare och Apotekare kunde leswa här. Tilförne har, som säges, watten herstat; men nu märkes den ej. Sällsamt är, at när fattigt folk hast, helst i de goda fiske-åren, sin mesta söda af fisken, man likwäl på lång tid tillbaka ej minnes mer än en enda, som råkat ut för kallfeber; då likwäl så många andra sö- och fiskeorter, som, till exempel, de Halländske Ståberna, hafwa så stark gäsnung af den sjukan.

Tilförne har här waret såmellan godt köp på lifsmedel, som landtmannen fört in til Staden. Nu däremot får Stadsboen self fara ut på landet, at dömjukeligen tigga och dyrt betala, hwad han skal hafwa: orsaken lärer vara, dels den landhandel som på några år taget öfwerhanden, och hwaras Götheborg, Marstrand och Uddewalla hafwa någon fördel; dels det, at Wermeland och Dalstund, såsom magra sådes orter, lät wägen åt Bohuslän, och på några år börjat hemta på Winterföret ansefliga Spannemåts partier från wärdnässta Sotnar; dels lärer och mycket därtill bidraga

Ström-

Strömstads ringa kärlek hos Bönderna, hvilka mena sig ondt, när de nämna en Strömling.

Hamnen är beqwämlig och rymlig, har god Ankargrund, håller tilräckeligt djup för medelmåttiga Fartyg, alt in til de platsar i Staden, der Sjöbedar äro bygde eller kunna byggas: har et ordinairt inlopp, som icke är så lätt at råka på frihand, ehuru en och annan gång händt, at ofända Fartyg, utan lots, kommet in i största stormwäder: et annat inlopp är äfwen til Hamnen, der igenom en wäl känd, wid högt watten, kan tränga sig in.

De Holmar, som, tillika med fasta landet, innehålla Hamnen, äro Karholmen, Björkholmen, Jureholmen, Nötholmen, Killingholmen och Ladholmen; hwilke zine siste, i sista kriget med Norrige, woro besäfte, och då inwigdes med mången kåck Soldats blod; men hwilken eller hwilka af dessa, med tiden skal knyta näfwen emot Rikets fiender, är icke min höfwa at prophetera.

Från öppna Hafwet in til Staden räknas Skärgården i det högsta 1 mil: det yttersta häras äro Costeröarna; inom hwilka äfwen är en god och stor Hamn, som år 1757 hade den hedren, at några dagar härbergera Kongl. Swenska Orlogs-Esqvadren under dess Kryfsning i Nordsjön. Ibland händer det, at Sjöfarande, som i Cattegat blifwet wäderdresne, måste taga qwarter i dessa eller andra Hamnar, som i wår Skärgård äro at tilgå; men ingen har ärende hit; dels efter här ingen ting är för dem at förtjena; dels efter det är en tämmelig afstrof från Passagen, och kallas til Sjös; bugten af nordast.

Folkhopen i Staden ökes wäl efter hand något litet; men ej til Stadens fördel; ty de Hushåld, som flytta in och sätta sig ned, äro måstedels sådana, som an-

an-

antingen ej gitta arbeta med hemmans bruk eller äro så af sig komne, at de ej hafwa förmåga dertill. De förtiden finnas i Staden på södra sidan, 300, och på Norra sidan 120 personer wid pass; de minsta barn samt inhyses-hjon och tiggare inberäknade; och bestå hela menigheten af

1 Magistraten eller 1 Borgmästare, 4 Rådman: 1 Civila Styforna, såsom Stads-Notarius, Casser, Tolags-Skrifwäre, Påstmästare, Lofs-Uppsyningsman, Dykeri-Sullmäktige, Kyrko- och Scholae-Föreläsare, innehafwas nu förtiden tillsammans af Borgmästaren, som, för sin Hufvudsyfta, har liten eller ingen lön.

2 Clericiet, nämligen, 1 Prest med 2 Kyrko-Bejtjenter, och 1 Scholae-Mästare.

3 Sullstaten, 1 wid stora Sjötulls- och Gränsverket (som på wist sätt äro förknippade) Sullförwaltare, Controleur, Gräns-Inspector; hwarunder fortera 2 Uppsyningsmän med hwar sina 2 Jagt-Bejtjänstmän, samt 5 Gräns-Sullnärer på sina platser och 4 Gräns-Ridare på sina Districter. 2 Wid Landet eller lille Sullen, Inspector eller Sullnär, som har in-seende öfwer 2 Sullskrifwäre och 2 Besökare, utom Pensionister af bägge desse Stater.

4 Någre Handlande och Borgare; någre Arbetsskarlar, någre Handtverkare: såsom 1 Krukmakare, 1 Böckfärdig. 1 Perugge-makare. 1 Handfärdig. 1 Murmästare. 1 Glasmästare. 2 Snickare. 2 Smeder. 6 a 7 Skomakare. 4 a 5 Sträddare. 1 Hattmakare, och 1 st. dito något bättre nyligen ankommen, hwilken och är den endaste af alle Handtverkare i Staden, som hinner hålla Gefäll och Goffe; men måste och affätta sit arbete wida omkring; ja och i Bergmeländ

Det öfriga följer framdeles.

Swad Nytt i Staden?

den 23 April 1759.

Randgörelser.

Graecae Linguae Lectorn, och nu warande Gymnasii Rectorn, Herr Magister Gabriel Andersson Beyer, wil inom kort lämna almänheten sin öfversättning ifrån Engelskan af Isaac Newtons anmärkningar wid Daniels Prophetier och Johannis Uppenbarelser. At nämna en Newton, lär wara nog til denna Boks betöm. Herr Öfversättarens insigt ger oss säkert hopp, at i Swenskt drägt så se den store Newton med alla sina behageligheter. Innehållet af hela Boken kan af Beyer's indelning i sina Capittel intagas, hwilken och nästa Måndag skal meddelas. De som äro haggade at praenumerera på nämnda öfversättning, bekomma hos Herr Consistorii Notarien Alander Sedlar emot 3 Dal. Silf:mt. Bverket befordras til pressen, så snart Förläggningen gör kostnaden betalt.

Den 2 tilstundande Maji kommer Auctionen at börjas med salig lector Dryanders wakra Boksamling, enligt utgifwen Catalogue. Rummet skal näste Måndag utfattas.

Dannemannen Ewen Nilsson i Röd angifwer til försälgning för billigt pris et parti Hög i denna nästan foderlösa tiden. Hökaren Sundholm wid lilla Boden har full myndighet at köp fluta.

En resande ästundar sällskap här ifrån til Stockholm; et sällskap som deltagar i reskostnaden. Den som